

جغرافیا و روابط انسانی، بهار ۱۴۰۲، دوره ۵، شماره ۴، صص ۴۷۳-۴۵۵

نقش مشارکت جوانان در موفقیت طرح هادی روستایی (مطالعه موردی طرح های هادی

دهستان هیو-شهرستان ساوجبلاغ)

آناهیتا حسینی^{۱*}، شهره تاج^۲

۱-دانش آموخته ی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی از دانشگاه تربیت

مدرس seyedeh.anahita.hosseini@gmail.com

۲-عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۰۳

چکیده

تجربه طرح های موفق توسعه و عمران روستایی بیانگر نقش مؤثر مشارکت مردم در پایداری اینگونه طرح ها و ضرورت بهره گیری از ظرفیت های مشارکت مردمی در مراحل مختلف برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی طرح های توسعه ای است. بر همین مبنا امروزه یکی از اهداف و در عین حال ابزارهای عمده برنامه های توسعه روستایی را مشارکت مردم در ابعاد گوناگون اقتصادی و اجتماعی میدانند؛ بر این اساس مشارکت مردم نقش مهمی در برنامه های توسعه دارد و این مقوله زمانی در طرح ها و برنامه ها مورد توجه قرار گرفت که دولت ها و برنامه ریزان کشورهای در حال توسعه در به کار گیری برنامه های توسعه برای رسیدن به اهداف توسعه با چالش روبرو شدند، این مسئله در حالیست که رشد اقتصادی بوجود آمده در این کشورها موثر واقع نشده است، نگاه برنامه ریزی بعد از دهه "۱۹۷۰"، به سمتی گرایش پیدا کرد که به اهمیت حضور مردم در برنامه ها پی بردند. به صورتی که مشارکت جوانان در طرح های توسعه روستایی اهمیت یافت. بر این مبنا جوانان در تعیین سرنوشت خود و احساس مسئولیت نسبت به آینده خود و اجتماع، احساس مسئولیت کردند. در این راستا، تحقیق حاضر با استفاده از روش کمی (توصیفی - تحلیلی) و توزیع (۹۲) پرسشنامه در میان جوانان روستائی روستاهای هیو و شلمزار واقع در دهستان هیو بخش مرکزی شهرستان ساوجبلاغ استان البرز به بررسی تأثیر مشارکت جوانان در مراحل مختلف طرح هادی که شامل؛ مشارکت در تصمیم گیری، مشارکت در طراحی (مطالعه)، مشارکت در اجراء، مشارکت در بهره برداری، مشارکت در ارزیابی، مشارکت در نگهداری از طرح پس از اجراء پرداخته است، نتایج حاصل که از طریق تجزیه و تحلیل آماری و با استفاده از آزمون t تک گروهی بدست آمده نشان دهنده اشتیاق جوانان روستائی برای سهیم شدن در فعالیت های مشارکت جویانه و ایفای نقش در تک تک مراحل مشارکت در طرح هادی و شاهد تأثیر بالای موفقیت طرح هادی در صورت مشارکت جوانان در مراحل مختلف طرح است.

واژگان کلیدی: جوانان، روستا، مشارکت، طرح هادی روستایی، عمران روستایی

تجربه طرح های موفق توسعه و عمران روستایی بیانگر نقش مؤثر مشارکت مردم در پایداری اینگونه طرح ها و ضرورت بهره گیری از ظرفیت های مشارکت مردمی در مراحل مختلف برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی طرح های توسعه ای است. بر همین مبنا امروزه یکی از اهداف و در عین حال ابزارهای عمده برنامه های توسعه روستایی را مشارکت مردم در ابعاد گوناگون اقتصادی و اجتماعی میدانند (علی الحسابی، ۱۳۹۰). مشارکت حالتی است که افراد به طور ارادی و آگاهانه و با میل و رضایت خود و بدون هیچ گونه اجباری در برنامه ها یا پروژه ها شرکت نموده و این همکاری از مرحله تصمیم گیری تا اجرا، نظارت و ارزشیابی برنامه ها تداوم دارد و به طور مستمر جریان پیدا می کند (عامری و همکاران، ۱۳۹۰). امروزه با توسعه توانمندی های مردم و ظرفیت های انسانی در محیط های روستایی، موضوع مشارکت مردم روستایی به عنوان کلیدیترین عنصر در دستیابی به اهداف عمران روستایی از اهمیت مضاعفی برخوردار است، طبیعی است هرچه توده مردم جامعه مشارکت بیشتری در امور خود داشته باشند، امکان کسب موفقیت بیشتر فراهم میشود و اقشار مختلف جامعه از نتایج مشارکت و فواید حاصل از برنامه های توسعه و عمران روستایی بهره‌مند می‌شوند (علی الحسابی، ۱۳۹۰).

مشارکت مردم نقش مهمی در برنامه های توسعه دارد و این مقوله زمانی در طرح ها و برنامه ها مورد توجه قرار گرفت که دولت ها و برنامه ریزان کشورهای در حال توسعه در به کار گیری برنامه های توسعه برای رسیدن به اهداف توسعه با چالش روبرو شدند، این مسئله در حالیکه که رشد اقتصادی بوجود آمده در این کشورها مؤثر واقع نشده است (رضوانی، ۱۳۹۰)؛ نگاه برنامه ریزی در این زمان به سمتی رفت که نوع نگاه خود را به مردم تغییر داده و به آن ها بصورت عاملی فعال در نظر در برنامه های توسعه نگریسته شد، به گونه ای که آن ها را در طرح ها و پروژه ها به صورت های گوناگون دخالت داده شد و برنامه ریزی به سمتی رفت که از نظرات آنها در طرح ها استفاده شود، این کار سبب می شود که طرح ها از ثبات و پایداری مناسبی برخوردار گردند (Borzoo et al., 2010). و از این طریق مردم طرح ها را مطابق با نیازها و خواسته های خود دانسته و در حفظ و نگهداری آن تلاش می کنند، بر این اساس عامل دیگری که می تواند در پویایی طرح ها نقش مهمی ایفا کند، نقش نظارت مردمی در طرح ها است؛ به گونه ای که مردم علاوه بر کمک به طرح ها برای پیشرفت و پیشبرد توسعه، با نظارت و ارزیابی مراحل طرح اهداف و نتایج بدست آمده، مسیر حرکت طرح را مورد دقت نظر دقیق قرار می دهند و به اصلاح آن مبادرت می ورزند (علی الحسابی، ۱۳۹۰).

تحقق اهداف توسعه روستایی ممکن است با رویکردها یا راهبردهای مختلفی در کشورهای مختلف دنبال شود، اما یکی از راهبردهای غالب، توجه به توسعه زیرساختی و کالبدی است. با توجه به تفکراتی که در خصوص ساماندهی فضایی و نظام سکونتگاهی وجود دارد، مدت زمانی است که بخش عمدهای از برنامه های توسعه روستایی در کشور بر اجرای طرحهای عمرانی نظیر طرح بهسازی و طرح هادی روستایی متمرکز شده است (رضوانی، ۱۳۹۰)؛ در این بین طرح هادی روستایی به عنوان یکی از طرحهای توسعه فیزیکی روستا بهدلیل برخورداری از سابقه نسبتاً طولانی در کشور، وسعت و گستره مکانی آن در سطح روستاهای کشور و از سویی پذیرش نسبتاً خوب آن از سوی مردم بهعنوان طرحی که ارتباط مستقیم با فضای زندگی مردم و اجتماعات محلی دارد (رضوانی، ۱۳۹۰)؛ بر این اساس مردم در تعیین سرنوشت خود و احساس مسئولیت نسبت به این

سرنوشت مشارکت می کنند، بر این اساس با توجه به ساختار سنی جمعیت کشور (جوان گرایی) دورنمای رونق زندگی، رفاه اقتصادی، اجتماعی، پیشرفت فرهنگی جامعه فردا و زندگی در محیط های سالم و پایدار را الزاما باید در نحوه ی آموزش و پرورش، روش های آماده سازی نسل جوان و نوجوان روستایی جستجو کرد (shahbazi, 1372:449). با توجه به اینکه جوانان روستایی با خلاقیت هایی که دارند می توانند در فرآیند هویت یابی در همه ابعاد در تعامل و ارتباط با عوامل و نهادهای مؤثر جوانان حضور یافته و مشارکت آنان در برنامه ریزی توسعه حدود یک دهه است که بطور جدی مورد توجه قرار گرفته است (the international youth foundation, 1997: p 15)؛ بنابراین جوانان به واسطه ی نیروی خلاق ذهنی بهتر می توانند به برنامه ها سرعت دهند.

نگاه برنامه ریزی این است که بعد از چندین دهه برنامه ریزی و بکارگیری راهبردهای مختلف در کشورهای در حال توسعه برای رسیدن به توسعه ی مطلوب به دلیل توجه نکردن به نقش و اهمیت عامل انسانی در اکثر برنامه ها؛ هدف های توسعه محقق نشده است؛ بنابراین می بایست مردم در بطن برنامه ها حضور داشته باشند (Borzoo et al., 2010). د و اساس برنامه بر پایه ی نظرات مردم پایه ریزی گردد، از این رو جوانان دارای قدرت فراوان در ابعاد و زمینه های مختلف هستند، می توانند در این برنامه ها حضور فعال و مفید داشته باشند (رکن الدین افتخاری، ۱۳۷۳: ص ۷۰)

در نتیجه از اساسی ترین اقدامات دولت پس از پیروزی انقلاب اسلامی در زمینه احیای روستاهای کشور و فعال نمودن آن ها، تهیه و اجرای طرح هادی روستایی در سطح روستاهای کشور بوده است. (سایت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور www.undp.org). از این رو پی بردن به اهمیت مشارکت و سازماندهی در موفقیت هرچه بیشتر اجرای طرح هادی روستایی، برای در اختیار گرفتن نیروی عظیمی که از این سازماندهی و مشارکت حاصل می شود و همچنین یک ارزشیابی دقیق بر تاثیر مشارکت جوانان در موفقیت این طرح ها (هادی روستایی) از اهداف مهم این تحقیق بشمار می رود. بطوریکه توانمندی های بومی اشاره به پتانسیل های طبیعی و انسانی دارد که در بستر (جامعه روستایی) به صورت بالقوه و یا بالفعل وجود دارد. سنگ، ماسه، خاک، مهارت های شغلی، تجربیات فردی و جمعی و نظایر آن در زمره ی این توانمندی ها هستند. از طرفی پتانسیل های مشارکتی قابل تقسیم به پتانسیل های فکری و مالی، فیزیکی است. (Sirgy and Cornwell, 2008: 154).

دانش و تجربه فردی، گروهی، توانمندی اقتصادی برخی از روستاییان و بالاخره وجود نیروی کار انسانی، ماهر، نیمه ماهر، غیر ماهر جامعه محلی امکان بهره گیری مشارکت آمیز از این داشته ها را برای پیشبرد اهداف پروژه ای و نهایتا نیات توسعه ای به دست مجریان می دهد. بنابراین از جمله ریشه های مشارکت می توان به وجود انسجام اجتماعی در جامعه محلی و روحیه جمع گرایی و مشارکتی و همچنین پیشینه و تجربه مشارکتی روستائیان توجه کرد- (Natural Disaster Research) Institute, 1388:225-229).

بر این مبنا ناحیه مورد مطالعه (دهستان هیو) شامل ۵ روستای شلمزار، هیو، عرب آباد، سفیدارک، خور است که بر اساس داده های جمع اوری شده از بنیاد مسکن این شهرستان، طرح هادی تنها در دو روستای این دهستان به نام های هیو و شلمزار به اجرا در آمده است. از اینرو محدوده مورد مطالعه دو روستا مذکور است و با فرض اینکه بین مشارکت جوانان در مراحل مختلف طرح هادی و موفقیت طرح هادی روستایی رابطه معناداری وجود دارد به بررسی این تأثیرات پرداخته است.

ادبیات نظری در ارتباط با پیشینه موضوع به شرح زیر است:

امروزه طرح های هادی باهدف ساماندهی و بهسازی بافت کالبدی نواحی روستایی انجام می شود. میزان موفقیت طرح هادی اجرا شده و رضایت مندی مردم یکی از مهمترین موضوعات مورد مطالعه در جغرافیا روستایی است (حاجی نژاد و همکاران، ۱۳۹۳). بر این اساس مشارکت مردم در این طرح ها اهمیت بسزایی دارد، بنابراین پیکره بندی فضایی در شکل گیری الگوهای رفتاری و اجتماعی، مانند الگوی حرکت اهمیت دارد. به گونه ای که پیکره بندی فضایی و نحوه ارتباط بین فضاها بافت کالبدی، الگوی حرکت در سکونتگاه را شکل می دهد و با درک این ارتباط میتوان الگوی حرکت را به صورت کمی شناسایی کرده و از آن برای آزادسازی بافت های جدا افتاده استفاده کرد (Pierre Bourdieu, 2018). حرکت به وجود آمده از پیکره فضایی، توانایی های بالقوه بالایی در شکل دهی به کیفیت های اجتماعی - اقتصادی داشته و توجه به آن نه تنها می تواند بافت های جدا افتاده را از نظر فضایی با دیگر مناطق شهری هم پیوند سازد؛ بلکه می تواند در جهت هم پیوندسازی بافت از نظر اقتصادی و اجتماعی نیز مؤثر باشد.

در این زمینه، عنابستانی و اکبری (۱۳۹۱)؛ در این طرح پژوهشی به مطالعه ارزیابی طرح های هادی و نقش آن در توسعه کالبدی روستا از دیدگاه روستائیان (مطالعه موردی: شهرستان جهرم) پرداختند؛ ایشان نقش طرح هادی را در بهبود شاخص های مسکن، کاربری اراضی، شبکه معابر و بهداشت محیط در سکونتگاه های روستایی بررسی کردند؛ نتایج در زمینه شبکه معابر روستایی نشان میداد که طرح هادی در بهبود شبکه معابر روستایی اثرگذار بوده است و طرح هادی در این بخش موفق تر از سایر شاخص ها بوده است. در این زمینه بر تعدیل استانداردها و معیارهای شبکه معابر برای جلوگیری از تخلفات تأکید شده است.

عنابستانی و همکاران (۱۳۹۴)؛ در مقاله خود با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت روستائیان در روند تهیه و تصویب و اجرای طرح هادی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان دشتستان) به این نتیجه رسیدند مشارکت یکی از مهم ترین ارکان توفیق طرح های توسعه روستایی از جمله طرح هادی محسوب می شود و از آنجا که مشارکت فرآیندی نیست که بتوان آن را از بیرون تعیین کرد و باید آن را از طریق کنش و بازبینی جمعی و منظم مردم به وجود آورد.

یعقوبی و معتقد (۱۳۹۵)؛ در مقاله خود با عنوان موانع مشارکت روستائیان در طرح های هادی روستایی شهرستان همدان به این نتیجه رسیدند که نادیده گرفتن توانمندی های مردماولین عامل با بیشترین تاثیر بود و «ضعف آگاهی، توانایی و انگیزه مردم»، «ضعف عملکرد نهادهای مجری طرح» و «نارضایتی مردم از طرح هادی» دیگر عواملی بودند که بر مبنای نظرات روستائیان، به عنوان بازدارنده های مشارکت مردم در فرایند اجرای طرح های هادی روستایی عمل می نمایند.

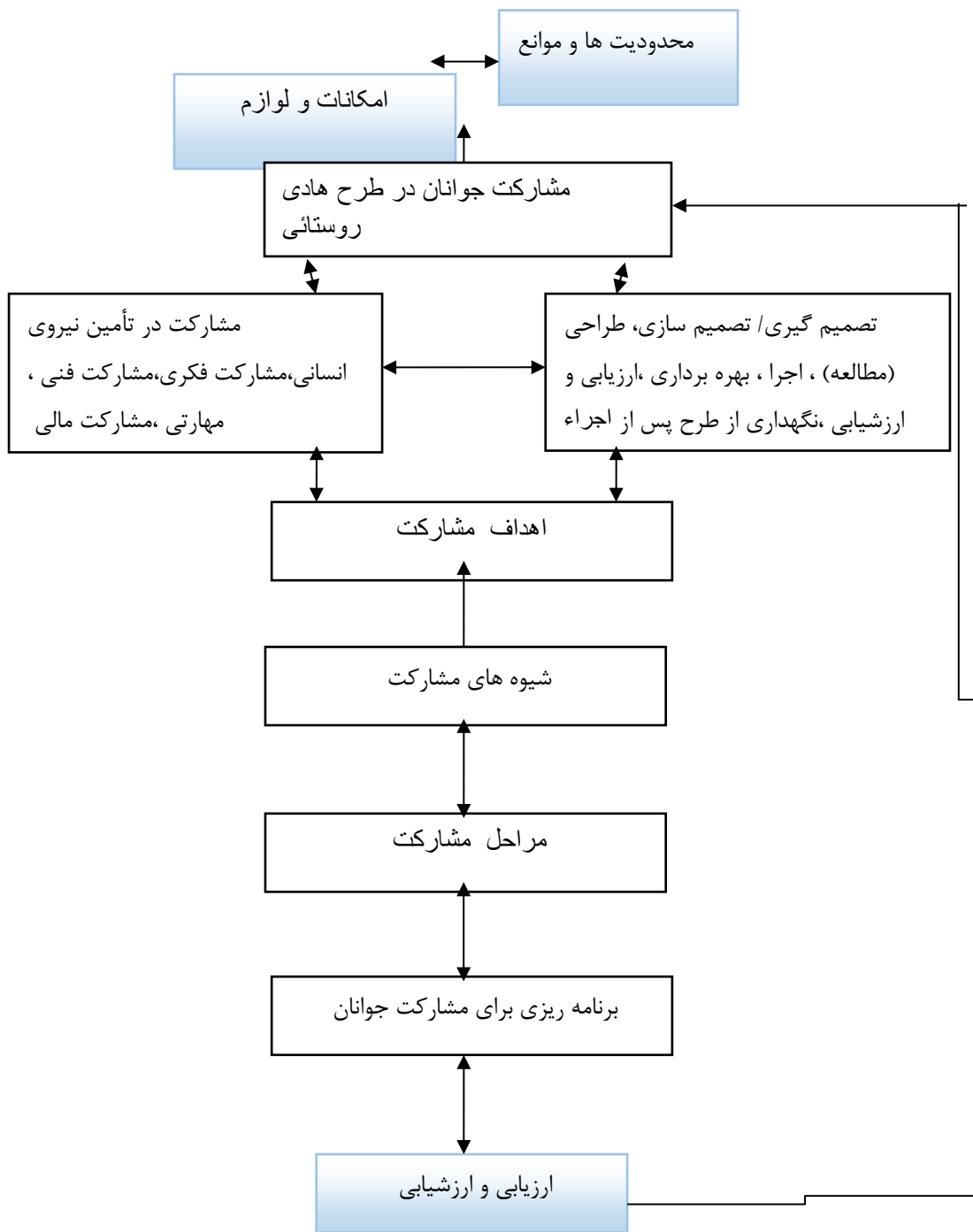
لمفجانی (۱۳۹۶)؛ در مقاله ای با عنوان واکاوی نقش مشارکت های مردمی در کیفیت اجرای طرح های هادی روستایی (مطالعه موردی: منطقه مرزی سیستان به این نتیجه رسید که طرح های هادی روستاها از جمله طرح های عمران روستایی است که می تواند

نقش بنیادی و زیربنایی در توسعه همه جانبه مناطق روستایی کشور داشته باشد و بر اساس پتانسیل ها و قابلیت های خود، زمینه ساز بهبود تسهیلات عمومی و رفاهی و ارتقاء کیفیت زندگی روستاییان گردد.

کریمی نژاد و همکاران (۱۳۹۸)؛ معتقد است که در طرح هادی هر منطقه برنامه های کاهش و پیشگیری از بروز فجایع از جمله سیاست هایی است که کشورها برای افزایش توان و ظرفیت جامعه شان در برابر بلایا، به دنبال آن هستند. به گونه ای که اجرای طرح هادی روستایی به منزله یک مداخله کالبدی، روستاها را از ابعاد مختلف (زیست محیطی، اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی و مدیریتی- نهادی) متاثر ساخته، دستخوش تغییر و تحول کرده است.

حیدری فرد و همکاران (۱۳۹۸)؛ معتقد است که طرح هادی روستایی روستاها را از جنبه های مختلف اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و کالبدی تحت تاثیر قرار می دهد، به گونه ای که عدم موفقیت طرح هادی در بخش سرمایه گذاری در بخش اقتصادی، عدم ایجاد اشتغال برای ساکنان روستا، تاثیر کم بر بهبود وضعیت کشاورزی، افزایش قیمت زمین مسکونی، ناموفق بودن در بهبود بخشیدن به وضعیت زندگی روستاییان و در کل نارضایتی مردم از اثرات اجرای طرح در بخش اقتصادی و عدم جلب رضایت آن ها اشاره کرد.

که به نوبه ی خود می تواند مؤثر باشد؛ بنابراین مدل تحقیق به شرح زیر است:

ماخذ: ادبیات نظری پژوهش، ۱۴۰۱

روش پژوهش

پژوهش حاضر با جهت گیری پراگماتیسمی و به صورت توصیفی - تحلیلی انجام گرفت. از منظر ماهیت از نوع پژوهش های کمی، از نظر میزان کنترل متغیرهای از نوع آزمایشی و از نظر هدف از نوع تحقیقات کاربردی محسوب می شود. که با استفاده از ابزار گوناگون مانند مصاحبه، پرسشنامه و نرم افزارهای استخراج و تجزیه و تحلیل داده ها صورت گرفته است، در ادبیات مسئله بر حسب اقتضای تحقیق از روش اسنادی استفاده شده است. در تجزیه و تحلیل ها روش آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. به طور کلی این هدف در دو مرحله نخست تهیه ی شش پرسشنامه و استاندارد سازی آن و سپس توزیع آن در بین جوانان روستاهای مورد نظر به صورت کاملاً تصادفی انجام گردید. بر اساس روش دلفی ابتدا سوالات پرسشنامه در بین خبرگان دانشگاهی توزیع اصلاح و تعدیل یافته و سپس با توزیع پرسشنامه ها در بین جوانان روستایی از آنان خواسته شد که به هر یک از سوالات اهمیت امتیازی بین کم تا خیلی زیاد اختصاص دهند. حوزه و قلمرو محدوده ی مورد مطالعه در این پژوهش دهستان هیو می باشد که بر اساس تقسیمات اداری و سیاسی کشور از توابع شهرستان ساوجبلاغ و جزء بخش مرکزی می باشد. ساوجبلاغ، یکی از شهرستان های استان البرز است که جمعیت این شهرستان بر طبق آمارگیری جامع سال ۱۳۸۵ برابر (۲۱۵/۰۸۶) نفر بوده که مرکز آن شهر هشتگرد است و مساحت این شهرستان معادل ۲/۸۰۰ کیلومتر مربع در شمال استان البرز در عرض شمالی ۳۵/۴۵ تا ۳۲/۵۰ و طول شرقی ۳۵/۴۵ تا ۵۰/۵۵ واقع شده است دهستان هیو طبق آمار سرشماری در سال ۱۳۸۵، ۱۸/۰۶۱ نفر می باشد که از بین روستاهای این دهستان دو روستایی که طرح هادی روستایی در آن به اجرا در آمده است را انتخاب کرده و نمونه ها را از داخل این دو روستا برگزیدیم. طبق آخرین آمار سرشماری در سال ۱۳۸۵ جمعیت روستای هیو ۸۰۶۱ نفر مشتمل بر ۲۲۴۷ خانوار می باشد که جمعیت جوان این روستا ۲۰۰۰ نفر بوده است، بر اساس تعریف سازمان آمار از رده ی سنی جوانان و جمعیت روستای شلمزار ۱۴۰۶ نفر مشتمل بر ۴۷۰ خانوار است، که جمعیت جوان در این روستا ۳۰۰ نفر بوده بر اساس تعریف سازمان آمار از رده ی سنی جوانان. که جامعه ی آماری محدوده مورد مطالعه جوانان این دو روستا که در کل ۲۳۰۰ نفر می باشند که برای تعیین حجم نمونه بر اساس فرمول کرنباخ ۹۲ نفر می باشد بصورت تصادفی ساده مورد نمونه گیری قرار گرفتند.

یافته های پژوهش

در این بخش یافته های پژوهش به تفکیک برای دستیابی به هدف اصلی پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است:

نتایج نشان می دهد که بین مشارکت جوانان در مرحله ی تصمیم گیری طرح و موفقیت طرح هادی رابطه معناداری وجود دارد؛ به گونه ای که ۹۴/۵ درصد پاسخگویان مشارکت جوانان رادر مرحله ی تصمیم گیری طرح در موفقیت طرح هادی زیاد، ۵/۵ درصد متوسط، و ۰٪ درصد از پاسخگویان هم تاثیر مشارکت را کم بیان کرده اند. بنابراین بین مشارکت جوانان در مرحله تصمیم گیری طرح و موفقیت طرح هادی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۱): توصیف گویه‌های شاخص مشارکت جوانان در مرحله ی تصمیم گیری طرح

موارد (درصد) گویه‌ها	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
آموزش جوانان	٪۴۱.۳	٪۵۵.۴	٪۳.۳	۰	۰
ایجاد امکانات مهارتی مشارکت برای جوانان	٪۵۵/۴	٪۴۴.۶	۰	۰	۰
تشویق و ترغیب جوانان (ایجاد انگیزه)	٪۳۳/۷	٪۵۷/۶	٪۸/۷	۰	۰
آگاهی و اطلاع از فواید طرح	٪۵۳/۳	٪۳۷/۰	٪۹/۸	۰	۰
عضویت در NGOهای محلی (مراکز خودجوش محلی)	٪۵۳/۳	٪۴۰/۲	٪۵/۴	٪۱/۱	۰
عضویت در نهادهای رسمی (بسیج، شورای اسلامی، دهیاری ها، تعاونی ها....)	٪۲۰/۷	٪۴۳/۵	٪۳۲/۶	٪۳/۳	۰
بنیان های اقتصادی خانواده های جوانان	٪۶۵/۲	٪۳۲/۶	٪۲/۲	۰	۰
بنیان های فرهنگی و تربیتی خانواده های جوانان	٪۵۸/۷	٪۳۷/۰	٪۴/۳	۰	۰
بنیان های اجتماعی خانواده های جوانان	٪۶۲/۰	٪۳۲/۶	٪۳/۳	٪۲/۲	۰
سواد و تحصیلات	٪۷۵/۰	٪۲۲/۸	٪۲/۲	۰	۰
اعتماد به نفس و عزت نفس	٪۲۵	٪۲۹/۳	٪۴۳/۵	٪۱.۱	٪۱.۱
میزان علاقه مندی جوانان (عامل انگیزش)	٪۶۷/۴	٪۲۷/۲	٪۴/۳	٪۱.۱	۰
جنسیت (زن، مرد)	٪۶/۵	٪۲۰/۷	٪۳۴/۸	٪۲۹/۳	٪۸/۷
سن	٪۶/۵	٪۲۷/۲	٪۵۲/۲	٪۱۴.۱	۰
برگزاری جلسات توجیهی و آشنائی با این مرحله از طرح	٪۴۸/۹	٪۴۳/۵	٪۶/۵	٪۱.۱	۰
وضعیت اشتغال جوانان	٪۲۷/۲	٪۳۵/۹	٪۳۳/۷	٪۳/۳	۰
استقرار محل سکونت جوانان	٪۸۷/۰	٪۶/۵	٪۶/۵	۰	۰
استفاده از وسایل ارتباط جمعی	٪۱۰/۹	٪۲۱/۷	٪۵۱/۱	٪۱۵/۲	٪۱/۱

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

* با توجه به طیف لیکرت ۵ امتیازی برای هر گزینه، میانگین نظری ۳ در نظر گرفته شده است. همچنین نتایج آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که در شاخص «مشارکت جوانان در تصمیم گیری درباره طرح هادی» میانگین بدست آمده بیشتر از میانگین نظری (۳) بوده است. سطح معنی داری آزمون نیز در سطح $P < 0.05$ بدست آمده است. بدین معنی که به نظر نمونه مورد مطالعه مشارکت جوانان در مرحله تصمیم گیری طرح هادی و موفقیت آن طرح رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۲): نتایج آزمون t تک گروهی فرضیه اول

شاخص	میانگین از ۵	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری Sig
مشارکت در تصمیم گیری	۴/۱۷	۴۰/۹۵	۹۱	۰.۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

همچنین نتایج نشان می دهد که بین مشارکت جوانان در مرحله ی طراحی (مطالعه) طرح و موفقیت طرح هادی رابطه معناداری وجود دارد؛ بنابراین ۹۷/۸ درصد پاسخگویان مشارکت جوانان را در مرحله ی طراحی طرح در موفقیت طرح هادی زیاد، ۲/۲ درصد متوسط، و ۰/۰ درصد از پاسخگویان هم تاثیر مشارکت را کم بیان کرده اند. بنابراین بین مشارکت جوانان در مرحله ی طراحی (مطالعه) طرح و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۳): توصیف گویه های شاخص مشارکت جوانان در مرحله ی طراحی (مطالعه) طرح

موارد (درصد)	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
آموزش جوانان	٪۴۱/۳	٪۵۵/۴	٪۳/۳	۰	۰
ایجاد امکانات مهارتی مشارکت و فنی برای جوانان	٪۵۲/۲	٪۴۷/۸	۰	۰	۰
تشویق و ترغیب جوانان (ایجاد انگیزه)	٪۳۲/۶	٪۵۸/۷	٪۸/۷	۰	۰
میزان علاقه مندی جوانان در زمینه ی طراحی	٪۵۴/۳	٪۳۸	٪۷/۶	۰	۰
عضویت در NGOهای محلی (مراکز خودجوش محلی)	٪۵۳/۳	٪۴۰/۲	٪۵/۴	٪۱/۱	۰
عضویت در نهادهای رسمی (بسیج، شورای اسلامی، دهیاری، تعاونی ها...)	٪۲۰/۷	٪۴۴/۶	٪۳۰/۴	٪۴/۳	۰
بنیان های اقتصادی خانواده های جوانان	٪۶۲/۰	٪۳۴/۸	٪۳/۳	۰	۰
بنیان های فرهنگی و تربیتی خانواده های جوانان	٪۵۷/۶	٪۳۸	٪۴/۳	۰	۰
بنیان های اجتماعی خانواده های جوانان	٪۶۳/۰	٪۳۲/۶	٪۲/۲	٪۲/۲	۰
سواد و تحصیلات	٪۷۵/۰	٪۲۲/۸	٪۲/۲	۰	۰
اعتماد به نفس و عزت نفس جوانان	٪۲۷/۲	٪۲۹/۳	٪۴۳/۵	۰	۰
میزان علاقه مندی جوانان (عامل انگیزش)	٪۶۷/۴	٪۲۸/۳	٪۳/۳	٪۱/۱	۰
جنسیت (زن، مرد)	٪۵/۴	٪۲۰/۷	٪۳۵/۹	٪۲۹/۳	٪۸/۷
سن	٪۶/۵	٪۲۵/۰	٪۵۴/۳	٪۱۴/۱	۰
برگزاری جلسات توجیهی و آشنائی با این مرحله از طرح	٪۴۷/۸	٪۴۵/۷	٪۶/۵	۰	۰
وضعیت اشتغال جوانان	٪۲۹/۳	٪۳۵/۹	٪۳۲/۶	٪۲/۲	۰
استقرار محل سکونت جوانان	٪۸۷	٪۷/۶	٪۵/۴	۰	۰
میزان استفاده از نظرات و دیدگاه های جوانان در مرحله ی تصمیم گیری	٪۲۶/۱	٪۶۳/۳	٪۱۰/۹	۰	۰
مشارکت جوانان در زمینه ی تأمین نیروی انسانی	٪۲۸/۳	٪۶۰/۹	٪۹/۸	٪۱/۱	۰
مشارکت جوانان در زمینه ی فکری	٪۳۱/۵	٪۶۳/۰	٪۵/۴	۰	۰
مشارکت جوانان در زمینه ی فنی و مهارتی	٪۴۶/۷	٪۵۰/۰	٪۳/۳	۰	۰
مهارت های فنی خود جوانان در زمینه ی طراحی	٪۶۳/۰	٪۳۴/۸	٪۲/۲	۰	۰
میزان استفاده از نقطه نظرات بجا و درست حین طراحی	٪۵۸/۷	٪۳۳/۷	٪۷/۶	۰	۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

نتایج آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که در شاخص «مشارکت جوانان در طراحی طرح هادی» میانگین بدست آمده بیشتر از میانگین نظری (۳) بوده است. سطح معنی داری آزمون نیز در سطح $P < 0/05$ بدست آمده است. بدین معنی که به نظر نمونه مورد مطالعه مشارکت جوانان در مرحله ی طراحی طرح هادی و موفقیت آن طرح رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۴): نتایج آزمون t تک گروهی فرضیه دوم

شاخص	میانگین از ۵	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری Sig
مشارکت در طراحی	۴/۲۶	۵۰/۱۵	۹۱	۰.۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

* با توجه به طیف لیکرت ۵ امتیازی برای هر گزینه، میانگین نظری ۳ در نظر گرفته شده است. بر این مبنا نتایج نشان می دهد که بین مشارکت جوانان در مرحله اجرا طرح و موفقیت طرح هادی رابطه معناداری وجود دارد بنابراین؛ ۹۶/۷ درصد پاسخگویان مشارکت جوانان را در مرحله ی اجرای طرح در موفقیت طرح هادی زیاد، ۳/۳ درصد متوسط، و ۰٪ درصد از پاسخگویان هم تاثیر مشارکت را کم بیان کرده اند. بنابراین بین مشارکت جوانان در مرحله ی اجرا طرح و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۵): نتایج آزمون t تک گروهی برای فرضیه سوم:

شاخص	میانگین از ۵	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری Sig
مشارکت در اجرا	۴.۱۵	۴۶.۱۵	۹۱	۰.۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

* با توجه به طیف لیکرت ۵ امتیازی برای هر گزینه، میانگین نظری ۳ در نظر گرفته شده است.

جدول شماره (۶): توصیف گویه‌های شاخص مشارکت جوانان در مرحله ی اجرای طرح

موارد (درصد)	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
آموزش جوانان	٪۴۰/۲	٪۵۶/۵	٪۳۳/۳	۰	۰
ایجاد امکانات مهارتی مشارکت و فنی برای جوانان	٪۵۳/۳	٪۴۶/۷	۰	۰	۰
تشویق و ترغیب جوانان (ایجاد انگیزه)	٪۳۵/۹	٪۵۷/۶	٪۶/۵	۰	۰
میزان علاقه مندی جوانان (عامل انگیزش)	٪۶۳/۰	٪۳۲/۶	٪۴/۳	۰	۰
عضویت در NGOهای محلی (مراکز خودجوش محلی)	٪۵۴/۳	٪۳۵/۹	٪۸/۷	٪۱/۱	۰
عضویت در نهادهای رسمی (بسیج، شورای اسلامی، دهیاری ها، تعاونی ها....)	٪۲۰/۷	٪۴۲/۴	٪۳۱/۵	٪۵/۴	۰
بنیان های اقتصادی خانواده های جوانان	٪۶۰/۹	٪۳۴/۸	٪۳/۳	٪۱/۱	۰
بنیان های فرهنگی و تربیتی خانواده های جوانان	٪۵۵/۴	٪۳۹/۱	٪۵/۴	۰	۰
بنیان های اجتماعی خانواده های جوانان	٪۵۹/۸	٪۳۳/۷	٪۵/۴	٪۱/۱	۰
سواد و تحصیلات	٪۷۶/۱	٪۲۱/۷	٪۲/۲	۰	۰
اعتماد به نفس و عزت نفس جوانان	٪۲۹/۳	٪۲۹/۳	٪۴۱/۳	۰	۰
استقرار محل سکونت جوانان	٪۸۸/۰	٪۹/۸	٪۲/۲	۰	۰
جنسیت (زن، مرد)	٪۷/۶	٪۱۸/۵	٪۳۸	٪۲۷/۲	٪۸/۷
سن	٪۷/۶	٪۲۶/۱	٪۵۲/۲	٪۱۴/۱	۰
برگزاری جلسات توجیهی و آشنائی با این مرحله از طرح	٪۵۱/۱	٪۴۲/۴	٪۶/۵	۰	۰
وضعیت اشتغال جوانان	٪۲۹/۳	٪۳۸/۰	٪۳۱/۵	٪۱/۱	۰
مشارکت جوانان در زمینه ی فنی و مهارتی	٪۴۶/۷	٪۵۱/۱	٪۲/۲	۰	۰
میزان رضایتمندی آنان از مشارکت دادنشان در مراحل تصمیم گیری و طراحی	٪۴۱/۳	٪۴۷/۸	٪۱۰/۹	۰	۰
مشارکت جوانان در زمینه ی تأمین نیروی انسانی	٪۳۱/۵	٪۶۲/۰	٪۶/۵	۰	۰
مشارکت جوانان در زمینه ی مالی	٪۲/۲	٪۶/۵	٪۱۶/۳	٪۵۵/۴	٪۱۹/۶
میزان اطلاع و آگاهی از فواید طرح پس از اجراء	٪۲۸/۳	٪۶۰/۹	٪۱۰/۹	۰	۰
مهارت های فنی خود جوانان در زمینه ی اجراء	٪۳۴/۸	٪۵۶/۵	٪۸/۷	۰	۰
میزان استفاده از نقطه نظرات بجا و درست حین اجراء	٪۴۸/۹	٪۴۴/۶	٪۶/۵	۰	۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

نتایج آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که در شاخص «مشارکت جوانان در اجرا طرح هادی» میانگین بدست آمده بیشتر از میانگین نظری (۳) بوده است. سطح معنی داری آزمون نیز در سطح $P < 0/05$ بدست آمده است. بدین معنی که به نظر نمونه مورد مطالعه مشارکت جوانان در مرحله ی اجرای طرح هادی و موفقیت آن طرح رابطه ی معناداری وجود دارد.

بر این مبنا بین مشارکت جوانان در مرحله ی بهره برداری از طرح و موفقیت طرح هادی رابطه معناداری وجود دارد؛ بنابراین ۹۸/۹ درصد پاسخگویان مشارکت جوانان رادر مرحله ی بهره برداری در موفقیت طرح هادی زیاد، ۱/۱ درصد متوسط، و ۰/۰ درصد از پاسخگویان هم تاثیر مشارکت را کم بیان کرده اند. بنابراین بین مشارکت جوانان در مرحله ی بهره برداری از طرح و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۷): نتایج آزمون t تک گروهی برای فرضیه سوم:

شاخص	میانگین از ۵	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری
			Df	Sig
مشارکت در اجرا	۴.۱۵	۴۶.۱۵	۹۱	۰.۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

*با توجه به طیف لیکرت ۵ امتیازی برای هر گزینه، میانگین نظری ۳ در نظر گرفته شده است.

نتایج آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که در شاخص «مشارکت جوانان در اجرا طرح هادی» میانگین بدست آمده بیشتر از میانگین نظری (۳) بوده است. سطح معنی داری آزمون نیز در سطح $P < 0/05$ بدست آمده است. بدین معنی که به نظر نمونه مورد مطالعه مشارکت جوانان در مرحله ی اجرای طرح هادی و موفقیت آن طرح رابطه ی معناداری وجود دارد.

بر این مبنا نتایج نشان می دهد که بین مشارکت جوانان در مرحله ی بهره برداری از طرح و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد، به گونه ای که ۹۸/۹ درصد پاسخگویان مشارکت جوانان رادر مرحله ی بهره برداری در موفقیت طرح هادی زیاد، ۱/۱ درصد متوسط، و ۰/۰ درصد از پاسخگویان هم تاثیر مشارکت را کم بیان کرده اند. بنابراین بین مشارکت جوانان در مرحله ی بهره برداری از طرح و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۸): توصیف گویه های شاخص مشارکت جوانان در مرحله ی بهره برداری از طرح جدول شماره (۸): نتایج آزمون t

تک گروهی برای فرضیه چهارم

شاخص	میانگین از ۵	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری
			Df	Sig
مشارکت در بهره برداری	۴/۲۲	۳۹/۸۷	۹۱	۰.۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

*با توجه به طیف لیکرت ۵ امتیازی برای هر گزینه، میانگین نظری ۳ در نظر گرفته شده است.

نتایج آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که در شاخص «مشارکت جوانان در بهره برداری از طرح هادی» میانگین بدست آمده بیشتر از میانگین نظری (۳) بوده است. سطح معنی داری آزمون نیز در سطح $P < 0/05$ بدست آمده است. بدین معنی که به نظر نمونه مورد مطالعه مشارکت جوانان در مرحله ی بهره برداری از طرح هادی و موفقیت آن طرح رابطه ی معناداری وجود دارد.

بر این مبنا نتایج نشان می دهد که بین مشارکت جوانان در مرحله ی ارزیابی و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد. بررسی های انجام شده در این خصوص بیانگر این است که: ۹۵/۷ درصد پاسخگویان مشارکت جوانان رادر مرحله ی ارزیابی در موفقیت طرح هادی زیاد، ۳/۴ درصد متوسط، و ۰/۰ درصد از پاسخگویان هم تاثیر مشارکت را کم بیان کرده اند. بنابراین بین مشارکت جوانان در مرحله ی ارزیابی از طرح و موفقیت طرح هادی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۹): توصیف گویه های شاخص مشارکت جوانان در مرحله ی ارزیابی از طرح

ردیف	مورد (درصد) گویه ها	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
۱	آموزش جوانان	۴۲/۴	۵۴/۳	۳۳/۳	۰	۰
۲	برگزاری جلسات توجیهی و آشنایی با این مرحله از طرح	۴۴/۶	۵۲/۲	۳۳/۳	۰	۰
۳	تشویق و ترغیب جوانان (ایجاد انگیزه)	۳۵/۹	۵۵/۴	۸۷/۷	۰	۰
۴	میزان علاقه مندی جوانان (عامل انگیزش)	۶۴/۱	۳۰/۴	۴۳/۳	۱/۱	۰
۵	عضویت در NGOهای محلی (مراکز خودجوش محلی)	۵۰/۰	۴۱/۳	۸۷/۷	۰	۰
۶	عضویت در نهادهای رسمی (سج، شورای اسلامی، دهیاری ها، تعاونی ها...)	۲۱/۷	۴۰/۲	۳۲/۶	۵/۴	۰
۷	بنیان های اقتصادی خانواده های جوانان	۵۹/۸	۳۷/۰	۲/۲	۱/۱	۰
۸	بنیان های فرهنگی و تربیتی خانواده های جوانان	۵۶/۵	۳۹/۱	۴/۳	۰	۰
۹	بنیان های اجتماعی خانواده های جوانان	۶۰/۹	۳۳/۷	۴/۳	۱/۱	۰
۱۰	سواد و تحصیلات	۷۳/۹	۲۳/۹	۲/۲	۰	۰
۱۱	اعتماد به نفس و عزت نفس جوانان	۲۹/۳	۲۸/۳	۴۲/۴	۰	۰
۱۲	جنسیت (زن، مرد)	۷/۶	۱۸/۵	۳۵/۹	۲۹/۳	۸۷/۷
۱۳	سن	۹/۸	۲۳/۹	۵۳/۳	۱۳/۰	۰
۱۴	وضعیت اشتغال جوانان	۲۹/۳	۳۳/۷	۳۳/۷	۱/۱	۰
۱۵	استقرار محل سکونت جوانان	۸۸	۷/۶	۴/۳	۰	۰
۱۶	استعدادهای فردی جوانان (توانمندی های تحلیلی فکری)	۶۷/۴	۳۱/۵	۱/۱	۰	۰
۱۷	مشارکت جوانان در زمینه ی فکری	۲۶/۱	۶۹/۶	۴/۳	۰	۰
۱۸	میزان رضایتمندی آنان از مشارکت دانشان در مراحل (تصمیم گیری و طراحی...)	۴۸/۹	۴۱/۳	۹/۸	۰	۰
۱۹	اهمیت تحقق برآورده شدن نیازهایشان با انجام این طرح	۴۰/۲	۵۴/۳	۵/۴	۰	۰
۲۰	میزان رضایتمندی آنان از درست به اجرا درآمدن طرح در اجراء	۵۴/۳	۴۲/۴	۳/۳	۰	۰
۲۱	احساس مسئولیت جوانان به آینده و سرنوشت روستا خود	۳۷	۴۷/۸	۱۳	۲/۲	۰
۲۲	اطمینان از مؤثر بودن نقطه نظرات، پیشنهادات آنان در این مرحله (ارزیابی)	۴۴/۶۲	۵۲/۲	۳/۳	۰	۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول شماره (۱۰): نتایج آزمون t تک گروهی برای فرضیه پنجم

شاخص	میانگین از ۵	آماره t	درجه آزادی Df	سطح معنی داری Sig
مشارکت در ارزیابی	۴.۲۶	۴۳.۵۰	۹۱	۰.۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

*با توجه به طیف لیکرت ۵ امتیازی برای هر گزینه، میانگین نظری ۳ در نظر گرفته شده است. نتایج آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که در شاخص «مشارکت جوانان در ارزیابی طرح هادی» میانگین بدست آمده بیشتر از میانگین نظری (۳) بوده است. سطح معنی داری آزمون نیز در سطح $P < 0/05$ بدست آمده است. بدین معنی که به نظر نمونه مورد مطالعه مشارکت جوانان در مرحله ی ارزیابی طرح هادی و موفقیت آن طرح رابطه ی معناداری وجود دارد.

همچنین نتایج نشان دهنده ان است که، بین مشارکت جوانان در مرحله ی نگه داری از طرح و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد. بررسی های انجام شده در این خصوص بیانگر این است که: 94/6 درصد پاسخگویان مشارکت جوانان را در مرحله ی نگهداری از طرح پس از اجراء در موفقیت طرح هادی زیاد، ۴/۵ درصد متوسط، و ۰٪ درصد از پاسخگویان هم تاثیر مشارکت را کم بیان کرده اند. بنابراین بین مشارکت جوانان در مرحله ی نگهداری از طرح پس از اجراء و موفقیت طرح هادی رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۱۱): توصیف گویه‌های شاخص مشارکت جوانان در مرحله ی نگهداری از طرح پس از اجرا

خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	بسیار زیاد	موارد (درصد) گویه‌ها	
۰	۰	%۳۳	%۵۳/۳	%۴۳/۵	آموزش جوانان	۱
۰	۰	%۲/۲	%۴۶/۷	%۵۱/۱	برگزاری جلسات توجیهی و آشنائی با این مرحله از طرح	۲
۰	۰	%۶/۵	%۵۷/۶	%۳۵/۹	تشویق و ترغیب جوانان (ایجاد انگیزه)	۳
۰	%۱/۱	%۳/۳	%۳۲/۶	%۶۳/۰	میزان علاقه مندی جوانان (عامل انگیزش)	۴
۰	۰	%۶/۵	%۳۷/۳	%۵۶/۵	عضویت در NGOهای محلی (مراکز خودجوش محلی)	۵
۰	%۴/۳	%۳۱/۵	%۴۴/۶	%۱۹/۶	عضویت در نهادهای رسمی (بسج، شورای اسلامی، دهیاری، تعاونی ها...)	۶
۰	۰	%۲/۲	%۳۹/۱	%۵۸/۷	بنیان های اقتصادی خانواده های جوانان	۷
۰	۰	%۴/۳	%۳۹/۱	%۵۶/۵	بنیان های فرهنگی و تربیتی خانواده های جوانان	۸
۰	%۱/۱	%۳/۳	%۳۴/۸	%۶۰/۹	بنیان های اجتماعی خانواده های جوانان	۹
۰	%۱/۱	%۳/۳	%۲۱/۷	%۷۳/۹	سواد و تحصیلات	۱۰
۰	۰	%۳۸/۰	%۳۲/۶	%۲۹/۳	اعتماد به نفس و عزت نفس جوانان	۱۱
%۸/۷	%۳۰/۴	%۳۴/۸	%۱۸/۵	%۷/۶	جنسیت (زن، مرد)	۱۲
۰	%۱۴/۱	%۵۵/۴	%۲۳/۹	%۶/۵	سن	۱۳
۰	%۲/۲	%۳۱/۵	%۳۹/۱	%۲۷/۲	وضعیت اشتغال جوانان	۱۴
۰	۰	%۳/۳	%۱۰/۹	%۸۵/۳۹	استقرار محل سکونت جوانان	۱۵
۰	%۱۲	%۵۳/۳	%۲۲/۸	%۱۲/۰	استفاده از وسایل ارتباط جمعی توسط جوانان	۱۶
%۲۰/۷	%۵۷/۶	%۹/۸	%۱۰/۹	%۱/۱	مشارکت جوانان در زمینه ی مالی	۱۷
۰	۰	%۱۵/۲	%۶۵/۲	%۱۹/۶	مشارکت جوانان در زمینه ی تأمین نیروی انسانی	۱۸
۰	۰	%۶/۵	%۳۳/۷	%۵۹/۳	مشارکت در زمینه ی فنی (به منظور تعمیرات فنی پس از فرسودگی یا خرابی قسمت هایی از پروژه های احداثی)	۱۹
۰	۰	%۹/۸	%۵۶/۵	%۳۳/۷	میزان ترتیب اثر و توجه به نقطه نظراتشان در مرحله ارزیابی	۲۰
۰	%۱/۱	%۲۳/۹	%۳۵/۹	%۳۹/۱	احساس مسئولیت جوانان به آینده و سرنوشت روستای خود	۲۱
۰	%۲/۲	%۵/۴	%۵۰/۰	%۴۲/۴	روحیه ی اتکاء به نفس آنان و عدم وابستگی به دولت	۲۲
۰	۰	%۲/۲	%۳۲/۶	%۶۵/۲	ایجاد امکانات مهارت های فنی و مشارکتی برای جوانان	۲۳
۰	۰	%۶/۵	%۴۵/۷	%۴۷/۸	میزان رضایتمندی آنان از مشارکت دادنشان در مراحل (تصمیم گیری و طراحی...)	۲۴
۰	%۱/۱	%۲/۲	%۲۹/۳	%۶۷/۴	میزان تحقق اهداف بر پایه ی نیازها	۲۵
%۱/۱	۰	%۲۳/۹	%۳۵/۹	%۳۹/۱	روحیه ی مسئولیت پذیری جوانان	۲۶

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

جدول شماره (۱۲): نتایج آزمون تک گروهی برای فرضیه ششم

شاخص	میانگین از ۵	آماره t	درجه آزادی df	سطح معنی داری Sig
مشارکت در نگهداری	۴.۱۴	۴۲.۱۵	۹۱	۰.۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

*با توجه به طیف لیکرت ۵ امتیازی برای هر گزینه، میانگین نظری ۳ در نظر گرفته شده است. نتایج آزمون تی تک گروهی نشان می دهد که در شاخص «مشارکت جوانان در نگهداری طرح هادی» میانگین بدست آمده بیشتر از میانگین نظری (۳) بوده است. سطح معنی داری آزمون نیز در سطح $P < 0/05$ بدست آمده است. بدین معنی که به نظر نمونه مورد مطالعه مشارکت جوانان در مرحله ی نگهداری طرح هادی و موفقیت آن طرح رابطه ی معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

در مجموع می توان گفت یافته های تحقیق نشان داد که میزان مشارکت جوانان در موفقیت طرح هادی عمران روستایی در منطقه مورد مطالعه در سطح متوسطی بوده است. بدون تردید استمرار چنین وضعیتی می تواند مشارکت در طرح هادی سکونتگاه های روستایی را در منطقه مورد مطالعه با بهبود مواجه کند. نتایج به دست آمده از تحقیق در خصوص عوامل مختلف در طرح هادی حاکی از آن بود که با توجه به میانگین های به دست آمده، در مجموع در سطح رو به بالا است. همین مسئله یکی از مهم ترین دلایل بهبود مشارکت مردم در سطح طرح هادی توسعه سکونتگاه های روستایی در ارتباط بوده است بر این اساس نتایج تحقیقات فوق با یافته های (علی الحسابی، ۱۳۹۰). که امروزه با توسعه توانمندی های مردم و ظرفیت های انسانی در محیط های روستایی، موضوع مشارکت مردم روستایی به عنوان کلیدیترین عنصر در دستیابی به اهداف عمران روستایی از اهمیت مضاعفی برخوردار است، طبیعی است هرچه توده مردم جامعه مشارکت بیشتری در امور خود داشته باشند، امکان کسب موفقیت بیشتر فراهم میشود و اقشار مختلف جامعه از نتایج مشارکت و فواید حاصل از برنامه های توسعه و عمران روستایی بهرهمند می شوند، همخوانی دارد.

بر این اساس هر حرکت مشارکتی هدفی را دنبال می کند. مشارکت مردمی اهدافی را دارد ولی مشارکت می بایست به گونه ای طراحی گردد که اهداف مردم و هم اهداف دولت را برآورده سازد. بطور کلی اهدافی را که مشارکت مردمی می بایست مدنظر قرار دهد، عبارتند از مبادله اطلاعات، آموزش مردم، جلب حمایت مردم، تصمیم گیری. از طرفی برای مشارکت مراحل تصور شده که عبارتند از مشارکت در تصمیم گیری، مشارکت در طراحی، مشارکت در اجرای عملیات، مشارکت در ارزیابی و مشارکت در منافع و بهره برداری و مشارکت در نگهداری از طرح پس از اجرا. جوانان روستایی به عنوان یک نیروی عظیم و بالقوه است، که می توانند در برنامه های توسعه حضوری فعال و مؤثر داشته باشند. به همین دلیل سازماندهی اصولی و اساسی جوانان برای آموزش و کسب مهارت برای حضور در برنامه ها و طرح ها (طرح هادی) امری ضروری محسوب می شود. برای این امر در سطح روستاها، ایجاد تشکلهای و سازمان هایی برای مشارکت جوانان می تواند ضامن حسن اجرای طرح ها و مداومت امر مشارکت در کارهای

عمرانی، اجتماعی، اقتصادی و غیره در محیط روستا باشد. با توجه به مطالب گفته شده در بالا و با این هدف که مشارکت جوانان در طرح هادی روستائی که یکی از طرح های توسعه بشمار می رود مطالعات میدانی را آغاز کرده ایم. در این تحقیق از یک نوع پرسشنامه (پرسشنامه جوانان) استفاده شده است. برای تنظیم این پرسشنامه از متغیرهای متنوعی استفاده شده است نظیر آموزش، مهارت، جنسیت، سن، سواد و تحصیلات، وضعیت اشتغال، استقرار محل سکونت، عامل انگیزه و انگیزش، عضویت در نهادهای رسمی و غیر رسمی، بنیان های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و تربیتی خانوادگی جوانان، عزت نفس و اعتماد به نفس، وسایل ارتباط جمعی، برگزاری جلسات توجیهی آشنایی با این مرحله از طرح، میزان نیازمندی به پروژه های احداث شده، میزان تحقق اهداف بر پایه ی نیازها، احساس مسئولیت جوانان، میزان رضایتمندی و مشارکت دادنشان در مراحل قبل، مشارکت در زمینه ی تامین نیروی انسانی، فکری، فنی و مهارتی، مالی) و..... در هر کدام از این متغیرها مؤلفه های مختلفی را مد نظر قرار داده ایم نظیر مشارکت در تصمیم گیری برای طرح، طراحی (مطالعه) طرح، اجرای طرح، بهره برداری از طرح، ارزیابی از طرح و نگهداری از طرح پس از اجراء. در تمام موارد بالا جوانان تمایل خود را مبنی بر حضور و مشارکت در تمام مراحل طرح با وجود اینکه کلیه متغیرها مدنظر قرار گرفته شده باشد، اظهار کرده اند و هر ۶ فرضیه با میزانی بالای ۹۰٪ مورد پذیرش قرار گرفته است. این پژوهش قابلیت تعمیم به دیگر طرح ها را نیز داراست. از اینرو پیشنهاداتی به شرح زیر ارائه می گردد:

(۱) آموزش و آگاهی دادن جوانان از منافع و اهداف طرح برای همکاری و مشارکت آنها در طرح.

(۲) بالا بردن سطح تخصص و مهارت آنها در زمینه های مختلف با برگزاری کلاس های آموزشی متناسب با طرح.

(۳) توجه دولت به مشکل بیکاری جوانان و پیدا کردن راه حل های مناسب و کارا که یکی از این موارد می تواند استفاده از مشارکت آنان در مراحل مختلف طرح های توسعه نظیر طرح هادی باشد.

(۴) ایجاد محیطی مناسب جهت اهمیت دادن و باور داشتن جوانان، همچنین نظرخواهی کردن از آنها و احترام گذاشتن به نظرات آنها جهت مشارکت هر چه بیشتر جوانان در طرح ها.

(۵) استفاده بجا و منطقی از استعداد های جوانان، تحصیلات و تخصص جوانان در برنامه ریزی و اجرای طرح و واگذاری برخی از مراحل طرح به جوانان متخصص و یا آموزش دیده ی روستائی با نظارت و کنترل از بالا (مسئولین طرح).

(۶) نظرخواهی از جوانان در مورد طرح ها و پروژه ها و استفاده از نظرات آنان در مسایل گوناگون و همچنین حمایت از ایده های نو و ابتکارات جوانان برای مشارکتشان در طرح ها.

(۷) ایجاد مراکز یا نهادهایی در محیط روستائی و عضویت جوانان روستائی در این نهادها در قالب مشارکت در طرح ها و بیان مشکلاتشان در زمینه های مختلف.

(۸) فرهنگ سازی برای افزایش علاقه مندی جوانان برای حضور در این نهادها توسط رسانه های گروهی.

(۹) استفاده از کارشناسان مجرب و مطمئن برای راهنمایی جوانان روستائی در تمامی مراحل مختلف طرح.

۱۰) افزایش اعتماد به نفس و اتکاء به نفس در بین جوانان روستائی با توجه کردن به نظرات و پیشنهادات آنها، و حتی المقدور عمل کردن به آن.

۱۱) ترویج و حمایت از سازمانهای خودجوش و غیردولتی که توسط جوانان اداره می شوند.

۱۲) آموزش صحیح و اصولی جوانان برای حداکثر استفاده درست از امکانات، خدمات، تسهیلات ایجاد شده با انجام طرح ها.

۱۳) ایجاد حساسیت و مسئولیت در جوانان نسبت به حفظ و حراست از امکانات و تسهیلات ایجاد شده توسط طرح ها.

منابع

- ۱- عنابستانی، علی اکبر، جوانشیری، مهدی، موسوی، مهدیه. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت روستاییان در روند تهیه و تصویب و اجرای طرح هادی روستایی (مطالعه موردی: شهرستان دشتستان). *جغرافیا و پایداری محیط*.
- ۲- عنابستانی علی اکبر، اکبری محمدحسین (۱۳۹۱)، ارزیابی طرح های هادی و نقش آن در توسعه کالبدی روستا از دیدگاه روستاییان (مطالعه موردی: شهرستان جهرم)، پژوهشهای جغرافیای انسانی (پژوهش های جغرافیایی)، زمستان ۱۳۹۱، دوره ۴۴، شماره ۴، صص ۹۳-۱۱۰.
- ۱۶۳- کریمی نژاد، شهره و فدایی قطبی، مریم و کریمی نژاد، فاطمه (۱۳۹۸)، بررسی وضعیت طرح های هادی روستای حاشیه کویر از منظر توجه به تاب آوری سکونتگاه در برابر سیل (مطالعه موردی: روستای داوران).
- ۴- علی الحسابی، مهران (۱۳۹۰) نقش سازمان های مردم نهاد و رهبران محلی در توسعه روستایی، مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۴.

- 1- Eftekhari, Rokanuddin Abdul Reza, Mohammadi Soleimani Mehrdad, (1381), Factors Affecting the Participation of Rural Youth and Adolescents in Development Planning with Emphasis on Spatial-Spatial Factors (Case Study: Kerman County), Journal Title: Lecturer of Humanities, Volume 6, Number 4 (27 consecutive); From page 11 to page 36.
- 2- Eftekhari, Rokanuddin Abdul Reza, 1373, An Attitude Towards the Rural Planning Process in Iran, Published Booklet, Tarbiat Modares University.
- 3- Farjamfar, Jalal (1379). A Study of Psycho-Social Motivations of Student Participation in Tehran University of Tehran, M.Sc. Thesis, Tehran University
- 4- Natural Disaster Research Institute, 2009, Evaluating the Effects of Rural Master Plan Implementation, Islamic Revolution Housing Foundation.
- 5- Shahbazi, Esmaeil, 1378, Proceedings of the Training Course on Empowerment of Participatory Approaches Class Booklet, Shahid Beheshti University, Research Institute of Environmental Sciences.
- 6- Shahbazi, Ismail, 1372, Rural Development and Extension, University of Tehran Press, Second Edition

- 7- Safinejad Javad,(1369) Coriander (traditional farming systems in Iran),Amirkabir Publications,
- 8- Tavalayi, Novin and Maryam Sharifian Thani (1384). The role of social capital in planning for the welfare of local communities. Proceedings of the First Symposium on Social Capital and Social Welfare. Tehran: University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences.
- 9- young people and youth organisation,the futher of lome convention ,internet,ougust 1997.
- 10- (www.undp.org)
- 11- Borzoo, Gh., Shah Hosseini, A., Abasizadeh Ghanavati, M. S., Valizadeh, A., Baghernasab, M., Baharami, M., ú Zarafshani, K. (1389/2010). Qualitative evaluation of guide plan of Karnachi village in Kermanshah Township: Applying the grounded theory approach. Journal of Rural Research, 1(3), 153-172. [In Persian]